

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Sžf/66/2014
Identifikačné číslo spisu:	3013200309
Dátum vydania rozhodnutia:	02.06.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:3013200309.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Zemkovej PhD. a zo sudkýň JUDr. Nory Halmovej a JUDr. Petry Príbelskej PhD. v právnej veci žalobcu: GORAL, spol. s r.o., Veľké Bierovce 276, Veľké Bierovce, IČO: 36294161, zastúpený: A3 advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Horný Šianec 232, Trenčín, proti žalovanému: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, Lazovná 63, Banská Bystrica, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 1100901/1/1143437/2012 zo dňa 18. marca 2013, konajúc o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č.k. 13S/50/2013-50 zo dňa 16. apríla 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č.k. 13S/50/2013-50 zo dňa 16. apríla 2014 p o t v r d z u j e .

Žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „krajský súd“, príp. „prvostupňový súd“) podľa § 250j ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania a zrušenia vyššie uvedeného rozhodnutia žalovaného, a zrušenia prvostupňového rozhodnutia o vrátení antidumpingového cla v sume 127 813,14 €. Správny orgán prvého stupňa - Colný úrad v Trenčíne rozhodol o žiadosti žalobcu o vrátenie antidumpingového cla zaplateného pri dovoze tovaru prepusteného do režimu voľný obeh na podklade rozhodnutí v colnom konaní špecifikovaných v Tabuľke č. 1 a Tabuľke č. 2, ktoré tvorili prílohu napadnutého rozhodnutia tak, že

- výrokom uvedeným pod bodom 1 vrátil žalobcovi na základe jeho žiadosti antidumpingové clo v sume 717 846,30 € v súlade s článkom 236 ods. 1 prvý pododsek v spojení s článkom 236 ods. 2 prvý pododsek Nariadenia Rady (EHS) č. 2913/92, ktorým sa stanovuje Colný kódex Európskeho spoločenstva;

- výrokom uvedeným pod bodom 2 nevrátil žalobcovi na jeho žiadosť antidumpingové clo v sume 127

183,14 € v súlade s článkom 236 ods. 1 prvý pododsek v spojení s článkom 236 ods. 2 prvý pododsek Colného kódexu z dôvodu, že neboli splnené podmienky pre vrátenie cla v zmysle článku 236 ods. 2 prvý pododsek Colného kódexu;

- výrokom uvedeným pod bodom 3 vrátil žalobcovi na základe jeho žiadosti daň z pridanej hodnoty v sume 139 578,87 € v súlade s § 25 ods. 4 zákona č. 222/2004 Z.z. o dani z pridanej hodnoty. Vrátená daň z pridanej hodnoty sa vzťahovala k antidumpingovému clu uvedenému v bode 1 výroku rozhodnutia.

Žalovaný v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol, že žalobcovi ako deklarantovi bol v období od 10.09.2008 do 21.04.2012 rozhodnutiami vydanými v colnom konaní, ktoré boli špecifikované v Tabuľke č. 1 a 2, ktoré tvoria neoddeliteľnú prílohu prvostupňového rozhodnutia, prepustený do režimu voľný obeh tovar - konzervované mandarínky. Nariadením komisie (ES) č. 642/2008 zo dňa 04.07.2008 bolo ustanovené dočasné antidumpingové clo na dovoz určitých upravených alebo konzervovaných citrusových plodov (najmä mandarínok) s pôvodom v Čínskej republike. Nariadením Rady (ES) č. 1355/2008 zo dňa 18.12.2008 bolo uložené konečné antidumpingové clo na dovoz určitých upravených alebo konzervovaných citrusových plodov s pôvodom v Čínskej republike. Na základe uvedených nariadení bolo žalobcovi vymierané a vybraté antidumpingové clo v celkovej výške 845 659,44 €.

Súdny dvor Európskej únie rozsudkom zo dňa 22.03.2012 vo veci C-338/10 vyhlásil nariadenie komisie (ES) č. 1355/2008 z 18.12.2008 za neplatné.

Žalobca podal na Colnom úrade Trenčín dňa 2. a 9. mája 2012 dve žiadosti o vrátenie antidumpingového cla v celkovej výške 845 659,44 € vymieraného a vybratého na základe rozhodnutí vydaných v colnom konaní špecifikované v Tabuľke č. 1 a 2, ktoré tvoria neoddeliteľnú prílohu napadnutého rozhodnutia.

Žalobca odôvodnil uplatnenie vrátenia antidumpingového cla s poukazom na článok 239 Colného kódexu s tým, že rozsudkom C-338/10 Súdneho dvora Európskej únie bolo vyhlásené Nariadenie č. 1355/2008 za neplatné. Uviedol, že colný úrad môže postupovať podľa článku 239 Colného kódexu a prihladiť na vznik osobitnej situácie, v ktorej sa žiadateľ nachádza len vtedy, ak posudzovaný prípad nemožno rozhodnúť podľa článkov 236 a 238 Colného kódexu. Podľa žalovaného článku 236, 237 a 238 Colného kódexu majú prednosť pred článkom 239 Colného kódexu.

Žalovaný právne odôvodnil napadnuté rozhodnutie s poukazom na článok 236 Colného kódexu, podľa ktorého clo bude vrátené, alebo odpustené, ak sa zistí, že v čase, kedy bolo zaplatené, nebola suma tohto cla dlžná na základe právnych predpisov alebo bola zapísaná do účtovnej evidencie v rozpore s článkom 220 ods. 2 Colného kódexu. Nariadenie č. 1355/2008, na základe ktorého správny orgán prvého stupňa vymeral a vybral antidumpingové clo, bolo vyhlásené za neplatné. V súvislosti so zrušením citovaného nariadenia nastala právna skutočnosť v zmysle článku 236 Colného kódexu, v dôsledku ktorého suma antidumpingového cla nebola dlžná. Následne správny orgán prvého stupňa posudzoval všetky zákonné podmienky na vrátenie cla podľa článku 236 Colného kódexu, t.j. včasnosť podania žiadosti o vrátenie cla podľa článku 236 ods. 2 Colného kódexu. Podľa citovaného článku, dovozného alebo vývozného clo bude vrátené alebo odpustené na základe žiadosti podanej príslušnému colnému úradu v lehote troch rokov odo dňa, kedy bola suma tohto cla oznámená dlžníkovi. Žalovaný s poukazom na rozsudok Európskeho súdneho dvora v prípade C-351/04 IKEA Wholesale Ltd., v ktorom komisia uviedla, že vyhlásenie nariadenia, ktorým sa ukladá konečné antidumpingové clo za neplatné, má za následok, že takto zaplatené antidumpingové clo nie je v zmysle článku 236 ods. 1 colného kódexu zákonne dlžné a musí byť v zásade vrátené colnými orgánmi v súlade s týmto ustanovením po splnení podmienok, ktoré sa vzťahujú na takéto vrátenie, vrátane podmienky článku 236 ods. 2, t.j. predloženie žiadosti v lehote 3 rokov odo dňa oznámenia colného dlhu.

Správny orgán prvého stupňa zistil, že v danej veci medzi vydaním rozhodnutí v colnom konaní, ktorými bola žalobcovi ako povinnému dlžníkovi oznámená suma antidumpingového cla a podaním žiadosti o vrátenie cla, došlo k uplynutiu trojročnej lehoty. Preto nebola splnená podmienka na vrátenie cla podľa článku 236 Colného kódexu v prípade dovozov, ktoré boli špecifikované v tabuľke č. 2, ktorá tvorí

neoddeliteľnú súčasť napadnutého rozhodnutia. z uvedeného dôvodu nebolo v prípadoch špecifikovaných v Tabuľke č. 2 vrátené antidumpingové clo (článok 236 ods. 2). V ostatných prípadoch bolo antidumpingové clo vrátené, ako aj k tomu prislúchajúca suma dane z pridanej hodnoty. Žalovaný konštatoval, že postup a rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa bolo v súlade s právnymi predpismi.

Krajský súd v medziach žaloby preskúmal napadnuté rozhodnutia a konanie, ktoré predchádzalo ich vydaniu a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie je v súlade s Nariadením Rady (EHS) č. 2913/92 z 12.10.1992, ktorým bol ustanovený Colný kódex spoločenstva (platného v čase žalobcom podanej žiadosti o vrátenie antidumpingového cla). Krajský súd vyhodnotil rozsah a dôvody žaloby vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu žalovaného po tom, ako sa oboznámil s obsahom administratívneho spisu, pričom nezistil dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov obsiahnutých v dôvodoch napadnutého rozhodnutia. Krajský súd považoval námietky žalobcu uvedené v žalobe za nedôvodné, v konaní žalovaného nezistil takú vadu, ktorá by mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého správneho rozhodnutia (§ 250j ods. 3 O.s.p.). Náhradu trov konania neúspešnému žalobcovi podľa § 250k od. 1 O.s.p. nepriznal.

Krajský súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že žalobcovi ako deklarantovi bolo v období od 10.09.2008 do 25.04.2012 rozhodnutiami vydaným v colnom konaní, ktoré boli špecifikované v Tabuľke č. 1 a 2 (nedeliteľné prílohy prvostupňového rozhodnutia) prepustené do režimu voľný obeh tovaru - konzervované mandarínky. Nariadením komisie (ES) č. 642/2008 zo dňa 04.07.2008 bolo ustanovené dočasné antidumpingové clo na dovoz určitých upravených alebo konzervovaných citrusových plodov s pôvodom v Čínskej republike. Nariadením Rady (ES) č. 1355/2008 z 18.12.2008 bolo uložené konečné antidumpingové clo na dovoz určitých upravených alebo konzervovaných citrusových plodov s pôvodom v Čínskej republike. Na základe uvedených nariadení bolo žalobcovi vymerané a vybraté antidumpingové clo v celkovej výške 845 659,44 €. Súdny dvor Európskej únie rozsudkom z 22.03.2012 vo veci C-338/10 vyhlásil Nariadenie komisie (ES) č. 1355/2008 z 18.12.2008 za neplatné. Medzi účastníkmi teda nebolo sporné, že zaplatené antidumpingové clo nie je v zmysle článku 236 ods. 1 Colného kódexu zákonne dlžné a musí byť vrátené za splnenia podmienok uvedených v článku 236 ods. 2 Colného kódexu.

Medzi účastníkmi tiež nebolo sporné, že žalobcovi bolo vrátené antidumpingové clo len v prípadoch, v ktorých podal žiadosť o jeho vrátenie v zákonnej trojročnej lehote v zmysle článku 236 ods. 2 Colného kódexu.

Medzi účastníkmi zostal sporný výklad článku 236 ods. 2 Colného kódexu, ktorý za zákonnú podmienku na vrátenie cla ustanovil včasnosť podania žiadosti na jeho vrátenie, t.j., že žiadosť o vrátenie cla bola podaná v lehote troch rokov odo dňa oznámenia colného dlhu.

Pre posúdenie danej veci je rozhodujúci výklad pojmov nepredvídateľné okolnosti alebo vyššia moc (článok 236 ods. 2, druhý pododsek Colného kódexu), ktoré podľa tvrdenia žalobcu umožňujú predĺžiť trojročnú lehotu, v ktorej dovozca tovaru (žalobca) môže podať žiadosť o vrátenie vyrubenej a zaplatenej dovozného cla na základe už zrušeného Nariadenia Komisie (ES) č. 1355/2008 z 18.12.2008.

V čase žalobcom podaných žiadostí o vrátenie zaplatenej antidumpingovej cla upravovalo vrátenie a odpustenie cla Nariadenie Rady (EHS) č. 2913/92 z 12.10.1992, ktorým bol ustanovený Colný kódex spoločenstva. Vrátenie a odpustenie cla bolo upravené v Kapitole 5 kódexu.

Súdny dvor EÚ sa vo veci vedenej pod číslom C-533/10 zaoberal aj vrátením antidumpingových ciel zaplatených na základe nariadenia, ktoré bolo neskôr vyhlásené za neplatné. Spol. CIVAD v tomto konaní žiadala o vrátenie antidumpingových ciel, ktoré zaplatila pri dovoze bavlnenej posteľnej bielizne pochádzajúcej z Pakistanu, pričom nemohla podať žiadosti o vrátenie týchto ciel pred ukončením antidumpingového konania. Súdny dvor ES sa v konaní C-533/10 zaoberal v rámci prejudiciálneho

konania výkladom článku 236 ods. 2 Colného kódexu. Súdny dvor uznal, že vnútroštátna procesná podmienka stanovujúca primeranú lehotu, v ktorej je hospodársky subjekt povinný, pod hrozbou premlčania, požiadať o vrátenie dane vyrubenej v rozpore s právom Únie, je zlučiteľná s právom Únie. Takáto premlčacia lehota nie je takej povahy, aby viedla k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv, ktoré priznáva poriadok Únie. V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že trojročná premlčacia lehota sa javí ako primeraná (22). Ďalej v citov. rozsudku je uvedené, že primeraná premlčacia lehota bez ohľadu na to, či bola stanovená vnútroštátnym právom alebo právom Únie, je v záujme právnej istoty, ktorá chráni tak dotknutú osobu ako aj dotknutý správny orgán a nebráni výkonu práv, ktoré priznáva právny poriadok Únie (23). Otázku, či nezákonnosť Nariadenia možno považovať za prípad vyššej moci (alebo nepredvídateľných okolností) treba vykladať zužujúco, pretože podľa článku 236 Colného kódexu vrátenie zaplateného dovozného, alebo vývozného cla možno priznať iba za určitých podmienok a v stanovených osobitných prípadoch. Vrátenie cla predstavuje výnimku z obvyklého režimu dovozov a vývozov (rozsudky C-156/00 z 13. marca 2003, C-78/10 zo 17. februára 2011, C-334/08 z 8. augusta 2010). Pojem vyššia moc (nepredvídateľné okolnosti) sa musia v zmysle článku 236 ods. 2, druhý pododsek, vykladať zužujúco. Pod pojmom vyššia moc v zásade treba rozumieť neobvyklé a nepredvídateľné okolnosti, nezávislé od vôle subjektu, ktorý sa ich dovoľáva a ktorých dôsledkom nebolo možné zabrániť napriek vynaloženiu všetkej starostlivosti (24, 25, 27).

II.

Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca v zákonom stanovenej lehote odvolanie a domáhal sa podľa § 250ja ods. 3 O.s.p. v spojení s § 250j ods. 3 O.s.p., aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok zmenil tak, že zruší rozhodnutie žalovaného a zároveň prvostupňové správne rozhodnutie a žalobcovi prizná náhradu trov konania.

Uviedol, že podľa článku 236 ods. 1 Colného kódexu bude dovozové clo vrátené, ak sa zistí, že v čase, kedy bolo zaplatené, nebola suma tohto cla dlžná na základe právnych predpisov. Pritom však podľa čl. 236 ods. 2 Colného kódexu nie je v zásade možné vrátiť clo po uplynutí troch rokov odo dňa, kedy bola suma tohto cla oznámená dlžníkovi s výnimkou druhej vety, podľa ktorej trojročná lehota bude predĺžená, ak dotknutá osoba preukáže, že nemohla podať žiadosť v stanovenej lehote z dôvodu nepredvídateľných okolností alebo vyššej moci. Žalobcovi nemožno klásť na vrub, že nepodal žiadosť o vrátenie antidumpingového cla na citrusové plody z Čínskej republiky pred termínom 22.03.2012, nakoľko od oznámenia od vtedy dlžného cla až do hore citovaného rozhodnutia č. C-338/10 nejestvoval objektívny dôvod na podanie takejto žiadosti. Dovtedy sa zaplatené clo javilo ako dlžné, vyrubené podľa vtedajšieho objektívneho práva a nie ako sa neskôr ukázalo, že je nedlžné, čo mimochodom vyšlo z rozhodnutia, na ktoré nemal žalobca ako hospodársky subjekt žiadny vplyv.

Ďalej poukázal, že súd prvého stupňa sa opieral o zavedený, či odporúčaný zužujúci výklad nepredvídateľných okolností, pričom tento výklad aplikoval v zásade len na ťarchu žalobcu. Takýto postup však nie je možný a prístupný, je snáď iba vo vzťahu k vlastným správnym orgánom, ak sa týkajú ich nárokov. Naopak však už vôbec nie je aplikovateľný vo vzťahu k iným účastníkom, ako aj žalobcovi, s ktorými tieto správne orgány vytvárali právne vzťahy a vo vzťahu k obsahu týchto právnych predpisov. Preto v tomto smere žalobca poukázal na oveľa významnejšie interpretačné pravidlo publikované pod č. R 102/2011 Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov SR (sp.zn. NS SR 8Sžp/1/2010), podľa ktorého „Slovenská republika je právny štát, ktorý je založený na princípoch právnej istoty a predvídateľných právnych noriem, pričom nejasné a neurčité právne normy nemožno aplikovať a vykladať na ťarchu adresáta právnej normy - účastníka správneho konania, ale vždy na ťarchu tvorcu právnej normy.“ Podstata tejto právnej vety je v tom, že v zmysle už ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky je Slovenská republika právnym štátom, ako to priamo vyplýva z čl. 1 ods. 1 Ústavy SR a preto je založený na princípoch právnej istoty a predvídateľnosti právnych noriem, pričom nejasné a neurčité právne normy nemožno aplikovať a vykladať na ťarchu adresáta právnej normy, ale na ťarchu tvorcu právnej normy. Teda aj Ústavný súd SR v súvislosti s princípom právnej istoty vo svojej judikatúre už viackrát uviedol, že s jeho uplatňovaním v právnom štáte sa spája požiadavka všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability,

racionalnosti a spravodlivého obsahu právnych noriem (viď. PL. ÚS 15/98, PL. ÚS 1/04 alebo PL. ÚS 8/2004).

Žalobca vychádzajúc z uvedených zásad predvídal spomínanú všeobecnú platnosť, trvácnosť a stabilitu, racionalnosť a spravodlivý obsah Nariadenia Rady (ES) č. 1355/2008 a žiaden opak, teda možnosť jeho zrušenia pre vlastnú rozpornosť s inými predpismi EÚ nemohol predvídať. Vzhľadom k tomu akási predvídateľnosť možnosti zrušenia právneho predpisu pôsobí výlučne len do vnútra systému, teda voči tvorcom predpisov a ich aplikátorom z titulu moci verejnej, ale vôbec nie vo vzťahu k hospodárskym subjektom, ktoré stoja mimo tohto systému a sú tak nanajvýš jeho objektmi. Žalovaný v odôvodnení svojho preskúmaného správneho rozhodnutia, čo aj súd prvého stupňa nesprávne prijal za podklad svojho rozsudku síce citoval, že „... zo samotnej povahy práva Európskej únie vyplýva, že niektoré predpisy, ktoré ho tvoria, možno vyhlásiť za neplatné.“, ibaže toto nemalo byť v rozhodnutí adresované žalobcovi. Takáto teoretická prezumpcia môže, ako bolo už spomenuté, pôsobiť iba interne ale na vrub tretích osôb, t.j. aj na žalobcu, to aplikovať nemožno.

Je názoru, že v hore uvedenom kontexte nemôže štát, či jeho správny orgán požadovať, aby účastníci verejnoprávných finančných vzťahov sústavne podávali akési hypotetické, či podmienené žiadosti, hoci aj v rozpore s aktuálnym právnym poriadkom len pre prípad, že môžu byť vydané podobné rozhodnutia ako rozsudok Súdneho dvora č. C-338/10. Poukázal, že tento rozsudok bol vydaný v prejudiciálnom konaní vo veci výberu cla medzi spoločnosťou Grünwald Logistik Service GmbH proti Hauptzollamt Hamburg Stadt (Hlavným colným úradom Mesta Hamburg), pričom o vedení takéhoto sporu na území iného členského štátu nemal žalobca ani len vedomosť. Navyše ani len všeobecne nemožno od ktoréhokoľvek hospodárskeho subjektu spravodlivo požadovať, aby po celej Európskej únii sledoval, či sa vedú obdobné súdne spory a po ich prípadnom zistení zase predvídal, či môžu mať vplyv na vznik alebo zánik jeho práv. Správanie právneho subjektu v hospodárskych vzťahoch nemožno súčasne podriaďovať prezumpcii možnej neplatnosti právneho systému, čiže požadovať od neho, aby akceptoval daný konformný právny stav súčasne, alternatívne sa prispôbil aj prípadnej negácii objektívneho práva. Totiž je na hranici absurdnosti, aby v čase platného Nariadenia Rady (ES) č. 1355/2008 žalobca priebežne uhrádzal dlžné clo a zároveň aj žiadal o jeho navrátenie, hoci vtedy k nemu ešte nejestvoval žiaden právny dôvod.

Napokon pre žalobcu, a tiež pre každého v Európskej únii, zrejme okrem vyššie spomínaných účastníkov sporu, z ktorého vzišlo zrušenie Nariadenia Rady (ES) č. 1355/2008, bol s ohľadom na princípy objektívneho práva tento rozsudok nepredvídateľná okolnosť, nezávislá od jeho pôsobenia a vôle a teda od vzťahu k žalobcovi mal právny následok vzniku nároku na vrátenie nedlžného cla, ibaže bez ohľadu na časové obmedzenie.

III.

Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu zo dňa 12.06.2014 navrhol, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

Poukázal, že rozsudok Krajského súdu v Trenčíne je podporený judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor EÚ“ aj „súdny dvor“ alebo „SDEÚ“), konkrétne rozsudkom Súdneho dvora (tretia komora) č. C-533/10 zo dňa 14.06.2012, ktorý Finančné riaditeľstvo SR i Krajský súd v Trenčíne vo svojich rozhodnutiach aplikovali.

V zmysle odôvodnenia rozsudku Súdneho dvora (tretia komora) č. C-533/10 zo dňa 14.06.2012, vrátenie cla podľa článku 236 Colného kódexu predstavuje výnimku z obvyklého režimu dovozov a vývozov a v dôsledku tohto sa ustanovenia, ktoré upravujú vrátenie cla, vykladajú zužujúco. Z tohto dôvodu sa musí pojem vyššia moc v zmysle článku 236 Colného kódexu vykladať zužujúco. V kontexte colných právnych predpisov, pod pojmom vyššia moc treba v zásade rozumieť neobvyklé alebo nepredvídateľné okolnosti, nezávislé od vôle subjektu, ktorý sa ich dovoľáva, a ktorých dôsledkom

nebolo možné zabrániť napriek vynaloženiu všetkej starostlivosti. Pojem vyššia moc zahŕňa tak objektívny prvok týkajúci sa neobvyklých okolností, ktoré sú nezávislé od vôle dotknutého hospodárskeho subjektu, ako aj subjektívny prvok týkajúci sa povinnosti dotknutej osoby, aby sa zabezpečila proti následkom neobvyklej udalosti tým, že prijme primerané opatrenia bez toho, aby priniesla neprimeranú obeť. V predmetnom prípade nie je splnený ani jeden z týchto prvkov.

Pokiaľ ide o objektívny prvok, nezákonnosť antidumpingového nariadenia nemožno považovať za neobvyklú okolnosť. Na tento účel postačuje pripomenúť, že Európska únia je úniou práva, v ktorej akty jej inštitúcií a orgánov podliehajú preskúmaniu ich súladu najmä so zmluvami Európskej únie; zo samotnej povahy práva Európskej únie vyplýva, že niektoré predpisy, ktoré ho tvoria, možno vyhlásiť za neplatné. Pokiaľ ide o subjektívny prvok, účastník konania mohol podať žiadosť o vrátenie cla hneď po prvom zaplatení antidumpingového cla s cieľom spochybniť platnosť nariadenia, ktorým bolo konečné antidumpingové clo zavedené. V tomto kontexte, ak hospodársky subjekt, ktorý sa cíti postihnutý uplatnením antidumpingového nariadenia, ktoré považuje za protiprávne, podal podľa článku 236 ods. 2 Colného kódexu žiadosť o vrátenie zaplateného cla a ak bola táto žiadosť zamietnutá, disponuje možnosťou predložiť tento spor príslušnému vnútroštátnemu súdu a dovolávať sa pred ním neplatnosti predmetného nariadenia. Tento súd potom môže, alebo dokonca za podmienok článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie musí podať na Súdny dvor otázku o platnosti dotknutého nariadenia. Zrušenie (vyhlásenie za neplatné) nariadenia, ktorým sa ukladá konečné antidumpingové clo, nemožno považovať na účely predĺženia lehoty 3 rokov na podanie žiadosti o vrátenie cla za vyššiu moc alebo nepredvídateľnú okolnosť v zmysle článku 236 ods. 2 Colného kódexu.

Žalobca síce v odôvodnení odvolania argumentuje, že rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp.zn. 13S/50/2013-50 zo dňa 16.04.2014 je v rozpore s interpretačným pravidlom publikovaným pod č. R 102/2011 Zbierky stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR a judikátúrou Ústavného súdu SR, avšak zjavne účelovo neuvádza skutočnosť, že rozhodnutie Finančného riaditeľstva SR zn. 1100901/1/1143437/2012 zo dňa 18.03.2013 i rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp.zn. 13S/50/2013-50 zo dňa 16.04.2014 vychádzajú z právneho názoru Súdneho dvora Európskej únie vysloveným v rozsudku č. C-533/10 zo dňa 14.06.2012. Uvedený rozsudok Súdneho dvora EÚ vychádza z identických skutkových i právnych okolností ako daná právna vec.

Jedným z najvýznamnejších rozhodnutí, v ktorom výklad práva nadobudol takúto všeobecne záväznú povahu (stal sa právnou normou) a ktoré patrí do judikatúry SDEÚ je prípad *Costa v. Enel* - vyplynula z neho zásada nadradenosti európskeho práva nad právo vnútroštátne. Toto pravidlo pritom nie je súčasťou zakladajúcich zmlúv, na základe konkrétného prípadu však o ňom rozhodol SDEÚ, na základe čoho už vo všetkých členských štátoch EÚ platí, že ak je akékoľvek vnútroštátne pravidlo (napr. zákon, vyhláška) v rozpore s európskym právom, orgány daného štátu ho nemajú uplatňovať. Rozsudky Súdneho dvora EÚ sú príslušné orgány členských krajín povinné rešpektovať bez ohľadu na skutočnosť, či výklad v nich uvedený vyzieva v neprospech účastníkov konania.

V záujme rovnakého zaobchádzania s hospodárskymi subjektmi v rámci celej Európskej únie je úlohou colných orgánov vytvárať podmienky pre takéto rovnaké zaobchádzanie a interpretovať colné predpisy rovnako na celom území EÚ. Ignorovanie judikátu Súdneho dvora EÚ v colných, správnych alebo súdnych konaniach, ktoré majú identický skutkový a právny stav veci, je v rozpore so záujmom na správnom a uniformnom uplatňovaní colných predpisov. V žiadnom prípade by nemalo dochádzať k odlišnému aplikovaniu colných predpisov v rôznych členských krajinách z dôvodu odlišného názoru viacerých colných správ na výklad niektorého z ustanovení komunitárneho predpisu.

Dôsledkom nerešpektovania judikatúry Súdneho dvora EÚ na úrovni Európskej únie v prípade prejudiciálnych rozhodnutí týkajúcich sa výkladu, je možnosť Európskej komisie iniciovať voči danému členskému štátu konanie podľa článku 226 a nasl. Zmluvy o ES o náhrade škody spôsobenej rozhodnutím vnútroštátneho súdu, ktoré bolo vydané v rozpore s komunitárnym právom. Prejudiciálne rozhodnutia Súdneho dvora EÚ týkajúce sa výkladu síce nie sú formálne pre ostatné vnútroštátne súdy záväzné, napriek tomu je rešpektovanie už raz podaného výkladu Súdneho dvora nepriamo vynucované

práve vyššie uvedeným inštitútom zodpovednosti členských štátov za náhradu škody. Z uvedeného vyplýva, že v prípade, ak vnútroštátny súd poslednej inštancie nepodá sám prejudiciálnu otázku, je povinný uplatniť výklad poskytnutý v minulosti Súdny dvorom v kontexte iných prípadov. Na vnútroštátnej úrovni je dôsledkom nerešpektovania judikatúry súdov EÚ možnosť podať návrh na mimoriadny opravný prostriedok - obnovu konania podľa § 228 ods. 1 písm. e/ zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“), ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie krajského súdu, napadnuté rozhodnutia správnych orgánov oboch stupňov a konania, ktoré predchádzali ich vydaniu, v rozsahu a medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.); odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.), keď deň verejného vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 O.s.p.) a jednoducho dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

V správnom súdnictve prejednávajú sudy na základe žalôb prípady, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu (§ 247 ods. 1 O.s.p.).

Na vady konania pred správnym orgánom sa prihliada, len ak vzniknuté vady mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 O.s.p.).

Podľa § 219 ods. 1 O.s.p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Podľa § 219 ods. 2, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

V čase žalobcom podaných žiadostí o vrátenie zaplateného antidumpingového cla upravovalo vrátenie a odpustenie cla Nariadenie rady (EHS) č. 2913/92 z 12.10.1992, ktorým bol ustanovený Colný kódex Spoločenstva. Vrátenie a odpustenie cla bolo upravené v kapitole 5 kódexu.

Článok 235 Colného kódexu vymedzil základné pojmy: „vrátením“ sa rozumie úplné, alebo čiastočné vrátenie zaplateného dovozného, alebo vývozného cla: „odpustením“ sa rozumie rozhodnutie netrváť na zaplatení celej sumy colného dlhu, alebo jej časti, alebo rozhodnutie vyhlásiť zapísanie celej sumy dovozného, alebo vývozného cla, alebo jej časti do účtovnej evidencie za neplatné, ak toto clo ešte nebolo zaplatené.

Podľa článku 236 Colného kódexu dovozné, alebo vývozné clo bude vrátené, ak sa zistí, že v čase, kedy bolo zaplatené, nebola suma tohto cla dlžná na základe právnych predpisov, alebo že bola zapísaná do účtovnej evidencie v rozpore s článkom 220 odsek 2.

Dovozné, alebo vývozné clo bude odpustené, ak sa zistí, že v čase keď toto bolo zapísané do účtovnej evidencie, nebolo dlžné na základe právnych predpisov, alebo že bolo zapísané do účtovnej evidencie v rozpore s článkom 220 odsek 2. Vrátenie, alebo odpustenie nebude povolené, ak skutočnosti, ktoré viedli k zaplateniu, alebo zapísaniu sumy cla do účtovnej evidencie, ktorá nebola dlžná na základe právnych predpisov, vyplývajú z úmyselného konania dotknutej osoby.

Dovozné, alebo vývozné clo bude vrátené, alebo odpustené na základe žiadosti podanej príslušnému colnému úradu v lehote 3 rokov odo dňa, kedy bola suma tohto cla oznámená dlžníkovi.

Táto lehota bude predĺžená, ak dotknutá osoba preukáže, že nemohla podať žiadosť v stanovenej lehote z dôvodov nepredvídateľných okolností, alebo vyššej moci.

Colné orgány vrátia, alebo odpustia clo z vlastného podnetu, ak v tejto lehote zistia, že nastala niektorá zo skutočností uvedených v odseku 1 prvý a druhý pododsek.

Podľa článku 237 Colného kódexu dovozné, alebo vývozné clo bude vrátené, ak je colné vyhlásenie zrušené a toto už bolo zaplatené. Vrátenie cla sa povolí na základe žiadosti dotknutej osoby podanej v lehote ustanovenej na podanie žiadosti o zrušenie colného vyhlásenia.

Podľa článku 238 Colného kódexu dovozné, alebo vývozné clo bude vrátené, alebo odpustené, ak sa zistí, že suma tohto cla zapísaná do účtovnej evidencie sa vzťahuje na tovar, ktorý bol prepustený do daného colného režimu a odmietnutý dovozcom vzhľadom k tomu, že tovar bol v okamihu uvedenom v článku 67 chybný, alebo nezodpovedal podmienkam zmluvy, na základe ktorej bol dovezený. Za chybný tovar sa v zmysle prvého pododseku považuje taký tovar, ktorý bol poškodený pred jeho prepustením.

Dovozné clo bude vrátené, alebo odpustené za podmienky, ak:

- tovar nebol použitý, s výnimkou takého počiatočného použitia, ktoré je potrebné na zistenie chyby, alebo skutočnosti, že nezodpovedá zmluvným podmienkam;
- je tovar vyvezený z colného územia spoločenstva.

Colné orgány na žiadosť dotknutej osoby povolia, aby bol tovar namiesto vývozu buď zničený, alebo za účelom spätného vývozu prepustený do režimu vonkajší tranzit, alebo do režimu colné uskladňovanie, alebo aby bol umiestnený do slobodného pásma, alebo slobodného skladu.

Za účelom pridelenia jedného z colne schválených určení, alebo použitia podľa predchádzajúceho odseku sa tento tovar považuje za tovar, ktorý nie je tovarom spoločenstva.

Dovozné clo nebude vrátené, alebo odpustené vo vzťahu k tovaru, ktorý bol pred podaním colného vyhlásenia dovezený na dočasné použitie za účelom jeho testovania, s výnimkou prípadov, keď skutočnosť, že je tovar chybný, alebo nezodpovedá zmluvným podmienkam, nemohla byť za obvyklých okolností počas takýchto testov zistená.

Dovozné clo bude vrátené, alebo odpustené z dôvodov uvedených v odseku 1 na základe žiadosti podanej príslušnému colnému úradu v lehote 12 mesiacov odo dňa, kedy bola suma uvedeného cla dlžníkovi oznámená.

Vo výnimočných a riadne odôvodnených prípadoch však colné orgány môžu túto lehodu predĺžiť.

Podľa článku 239 Colného kódexu dovozné clo, alebo vývozné clo môže byť vrátené, alebo odpustené aj v iných prípadoch, než sú uvedené v článkoch 236, 237 a 238:

- ak bude stanovené v súlade s postupom výboru;
- ak vyplýva z okolností, ktoré nie je možné považovať za podvodné konanie, alebo hrubú nedbanlivosť dotknutej osoby. Prípady, kedy je možné toto ustanovenie uplatniť a postupy na ich uplatnenie sa stanovujú v súlade s postupom výboru. Vrátenie, alebo odpustenie môže podliehať zvláštnym podmienkam.

Clo môže byť vrátené, alebo odpustené z dôvodov uvedených v odseku 1 na základe žiadosti podanej príslušnému colnému úradu do 12 mesiacov odo dňa, kedy bola suma cla dlžníkovi oznámená.

Vo výnimočných a riadne odôvodnených prípadoch však colné orgány môžu túto lehodu predĺžiť.

Žalobca v žalobe i v odvolaní v zásade namietal, že vyhlásenie rozsudku Súdneho dvora zo dňa 22.03.2012 vo veci C-338/10 malo za následok neplatnosť Nariadenia Rady ES č. 1355/2008, a

vyhlásenie neplatnosti tohto Nariadenia je potrebné považovať za takú nepredvídateľnú okolnosť, ktorá u neho spôsobila predĺženie lehoty na vrátenie cla.

Najvyšší súd sa zaoberal žalobnými o odvolacích dôvodmi žalobcu a konštatuje, že krajský súd vo veci rozhodol vecne správne. Vychádzal z judikatúry Súdneho dvora EÚ, ktorý sa už k tejto spornej otázke - či je možné úspešne žiadať o vrátenie antidumpingového cla aj po uplynutí trojročnej lehoty podľa článku 236 Colného kódexu spoločenstva, ak bolo Nariadenie Rady vyhlásené za neplatné, vyjadril.

Súdny dvor EÚ sa vo veci vedenej pod číslom C-533/10 zaoberal aj vrátením antidumpingových ciel zaplatených na základe nariadenia, ktoré bolo neskôr vyhlásené za neplatné. V rozsudku zo dňa 14. júna 2012 Súdny dvor EÚ uviedol, že spoločnosť CIVAD (SA) v tomto konaní žiadala o vrátenie antidumpingových ciel, ktoré zaplatila pri dovoze bavlnenej posteľnej bielizne pochádzajúcej z Pakistanu, pričom nemohla podať žiadosti o vrátenie týchto ciel pred ukončením antidumpingového konania. Súdny dvor EÚ sa v konaní C-533/10 zaoberal v rámci prejudiciálneho konania výkladom článku 236 ods. 2 Colného kódexu. Súdny dvor uznal, že vnútroštátna procesná podmienka stanovujúca primeranú lehotu, v ktorej je hospodársky subjekt povinný, pod hrozbou premlčania, požiadať o vrátenie dane vyrubenej v rozpore s právom Únie, je zlučiteľná s právom Únie. Takáto premlčacia lehota nie je takej povahy, aby viedla k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv, ktoré priznáva poriadok Únie. V tejto súvislosti Súdny dvor rozhodol, že trojročná premlčacia lehota sa javí ako primeraná (22).

Ďalej v citovanom rozsudku je uvedené, že primeraná premlčacia lehota bez ohľadu na to, či bola stanovená vnútroštátnym právom alebo právom Únie, je v záujme právnej istoty, ktorá chráni tak dotknutú osobu ako aj dotknutý správny orgán a nebráni výkonu práv, ktoré priznáva právny poriadok Únie (23).

Otázku, či nezákonnosť Nariadenia možno považovať za prípad vyššej moci (alebo nepredvídateľných okolností), treba vykladať podľa Súdneho dvora EÚ zužujúco, pretože podľa článku 236 Colného kódexu, vrátenie zaplateného dovozného, alebo vývozného cla možno priznať iba za určitých podmienok a v stanovených osobitných prípadoch. Vrátenie cla predstavuje výnimku z obvyklého režimu dovozov a vývozov (rozsudky C-156/00 z 13. marca 2003, C-78/10 zo 17. februára 2011, C-334/08 z 8. augusta 2010).

Pojem vyššia moc (nepredvídateľné okolnosti) sa musia v zmysle článku 236 ods. 2, druhý pododsek Colného kódexu, vykladať zužujúco. Pod pojmom vyššia moc v zásade treba rozumieť neobvyklé a nepredvídateľné okolnosti, nezávislé od vôle subjektu, ktorý sa ich dovoľáva a ktorých dôsledkom nebolo možné zabrániť napriek vynaloženiu všetkej starostlivosti (24, 25, 27).

Žalovaný ako v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, tak aj v písomnom stanovisku k žalobe poukázal na ods. 28 citovaného rozsudku C-533/10, v ktorom Súdny dvor EÚ konštatoval, že pojem vyššia moc zahŕňa tak objektívny prvok týkajúci sa neobvyklých okolností, ktoré sú nezávislé od vôle dotknutého hospodárskeho subjektu, ako aj subjektívny prvok týkajúci sa povinnosti dotknutej osoby, aby sa zabezpečila proti následkom neobvyklej udalosti tým, že prijme primerané opatrenia bez toho, aby priniesla neprimeranú obeť. Súdny dvor tiež ale konštatoval, že nezákonnosť antidumpingového nariadenia nemožno považovať za neobvyklú okolnosť (30).

K subjektívnemu prvku Súdny dvor EÚ uviedol, že žalobca mohol podať žiadosť o vrátenie cla hneď po prvom zaplatení antidumpingového cla podľa Nariadenia s cieľom spochybniť platnosť Nariadenia. Súdny dvor EÚ v rámci prejudiciálneho konania (bod 35) uzavrel, že článok 236 ods. 2 druhý pododsek Colného kódexu sa má vykladať v tom zmysle, že nezákonnosť nariadenia nepredstavuje prípad vyššej moci (alebo nepredvídateľných okolností) umožňujúci predĺžiť trojročnú lehotu, počas ktorej mohol dovozca (žalobca) požiadať o vrátenie dovozného cla zaplateného podľa Nariadenia, ktoré bolo neskôr vyhlásené za neplatné.

Krajský súd vzhľadom na ustálenú judikatúru Súdneho dvora EÚ týkajúcu sa výkladu článku 236 ods. 2, druhého pododseku Colného kódexu, a v súvislosti s uvedeným článkom výkladu pojmu vyššej moci,

ktorá v sebe zahŕňa aj pojem nepredvídateľných okolností, uzavrel, že vyhlásenie rozsudku Súdneho dvora vo veci C-338/10 malo síce za následok neplatnosť Nariadenia Rady ES č. 1355/2008, avšak vyhlásenie neplatnosti ani tohto Nariadenia nemožno považovať za takú nepredvídateľnú okolnosť, v dôsledku ktorej by v tomto prípade došlo k predĺženiu 3-ročnej lehoty na vrátenie antidumpingového cla podľa článku 236 ods. 2, prvý pododsek Colného kódexu.

Najvyšší súd sa stotožňuje so žalovaným, že Súdny dvor EÚ je jediná inštitúcia v Európskej únii oprávnená podávať záväzný výklad všetkých ustanovení práva únie. Judikatúra Súdneho dvora (SDEÚ) je rozhodovacou praxou Súdneho dvora EÚ, ktorú vytvárajú rozhodnutia tohto súdu v jednotlivých preskúmaných záležitostiach. Súdny dvor je pritom jedným z orgánov EÚ, na ktorý členské štáty preniesli určité rozhodovacie právomoci, a tak rozhoduje spory medzi vládami členských štátov a európskymi inštitúciami a prejedáva aj žaloby jednotlivcov, či organizácii proti inštitúciám EÚ a zároveň dohliada, aby členské štáty dodržiavali európske právo a preskúmava aj súlad právnych aktov vydávaných inštitúciami EÚ so zakladajúcimi zmluvami. Judikatúra Súdneho dvora má pri tom najmä zabezpečovať jednotný výklad práva EÚ a tak aj jeho rovnaké uplatňovanie v jednotlivých členských štátoch. Práve v prípadoch, kedy SD podáva právny výklad ustanovení únieového práva, či už v jednotlivých rozhodnutiach, alebo na žiadosť súdov členských štátov, či iných orgánov a inštitúcií EÚ, má judikatúra SD všeobecnú záväznosť.

To znamená, že týmto výkladom SD sa musí riadiť nielen národný súd, ktorý o výklad požiadal, či štát alebo inštitúcia EÚ, ktorej je rozhodnutie určené, ale všetky členské štáty a ich orgány a obyvateľstvo, ako aj samotné orgány EÚ. Judikatúra SD má povahu prameňa únieového práva.

Keďže sporná otázka bola už Súdny dvorom vyriešená, možno sa stotožniť s právnym názorom krajského súdu, že žaloba nebola podaná dôvodne, pretože žalovaný sa v rámci žalobou napadnutého správneho konania riadne vysporiadal so všetkými námietkami žalobcu a svoje rozhodnutie odôvodnil na podklade zisteného skutkového stavu vo vzťahu k vykonanému dokazovaniu a postupu prvostupňového správneho orgánu s prihliadnutím na relevantné hmotno-právne a procesné ustanovenia. Ani neplatnosť Nariadenia Rady (ES) č. 1355/2008 z 18.12.2008 vyhlásená rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie, nemožno považovať za takú neobvyklú okolnosť, ktorá by umožnila predĺženie stanovenej premlčacej lehoty v rámci vnútroštátneho právneho poriadku.

Vzhľadom na vyššie uvedené, v spojení s citovanými ustanoveniami zákonov, Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací po preskúmaní napadnutých rozhodnutí správneho orgánu v medziach žaloby a odvolania dospel k záveru, že námietky žalobcu vznesené v odvolaní proti prvostupňovému rozsudku, nie sú dôvodné a preto rozhodol podľa § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. v spojení s § 250ja ods. 3 druhá veta O.s.p. tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku.

O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol podľa 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250k ods. 1 O.s.p. a § 246c O.s.p. Žalobca nemal úspech v odvolacom konaní, preto mu súd náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.